

Conférence-débat - Ouvert à tous

Conferentie-debat - Open voor iedereen

Hier-Aujourd'hui-Demain

Quand/Wanneer :

01/10/2023 - 15:00

Où : Rue de Laeken,79

1000 Bruxelles

Waar : Lakensestraat,79

1000 Brussel

Gisteren-Vandaag-Morgen

Programme / Programma

- INTRODUCTION / INLEIDING Jean REBUFFAT (GOB)
- LES 300 ANS DES CONSTITUTIONS D'ANDERSON ET LEUR APPORT A LA FRANC-MAÇONNERIE MODERNE

DE 300 JAAR VAN DE CONSTITUTIES VAN ANDERSON EN WAT HET DE MODERNE VRIJMETSELARIJ HEEFT BIJGEBRACHT

Moderator: Francis VAN DEN HAUTE (FBDH/BFDH)

Guest speaker: Jef ASSELBERGH (GOB)

Debat: Jef ASSELBERGH (GOB), Steven WARMOES (GLB),
Michel DESSIMEON (GOB)

Questions / Vragen

- LES VALEURS DE LA FRANC-MAÇONNERIE

DE WAARDEN VAN DE VRIJMETSELARIJ

Moderator: Michel PRAET (GLB)

Guest speaker: Lieve VAN DEN BRANDE (VGLB/GLFB)

Debat: Lieve VAN DEN BRANDE (VGLB/GLFB), Jacques MATHIEU (GLB)
Carine CLAEYS (GLFB/VGLB)

Questions / Vragen:

- LA FRANC-MAÇONNERIE DEMAIN

MORGEN, DE VRIJMETSELARIJ

Moderator: Hervé PETRE (LITHOS)

Guest speakers : 4 GG :.MM :. et/en Président/Voorzitter
en débat avec de jeunes Maçons et Profanes
in debat met jongere Vrijmetselaars en Profanen

Questions/Vragen

- CONCLUSIONS / CONCLUSIES Oscar DEWANDEL

Een driehonderdste viering, maar waarvoor?

De obsessie met ronde getallen is net zo universeel als de wens van de vrijmetselarij om dat te zijn, dus het is niet verwonderlijk dat de drie eeuwen van de Constituties van Anderson het onderwerp is geweest van talloze presentaties, studies en bijeenkomsten, die over het algemeen alle mogelijke aspecten behandelen, van het leven van dominee Anderson tot de historische context van dit oprichtende document, tot aan het gewone debat tussen geest en letter.

De Constituties vormen inderdaad een tekst waarvan sommige passages onbetwistbaar mooi en verheven zijn, naast andere die voor ons, vrijdenkende vrijmetselaars, er verschrikkelijk gedateerd uitzien. Hoewel het begrip van het centrum van eenheid mij persoonlijk diep raakt, zou mijn atheïsme (volgens Anderson inherent dom) en mijn ongelovige libertijnse aard (dat wil zeggen, vrijdenker) me logischerwijs uitsluiten van een Orde waar ik al bijna een halve eeuw deel van uitmaak. Maar dat doet er eigenlijk niet toe, de ware persoonlijkheid van James Anderson en zijn duistere kanten (veel van onze Broeders en Zusters weten waarschijnlijk niet dat hij een deel van zijn leven in de gevangenis heeft doorgebracht, zij het voor schulden) doet er niet echt toe, net zoals de bedenkingen die men kan hebben bij de tekst. Wat er werkelijk toe doet, is te zien hoe het als basis heeft kunnen dienen en vooral hoe het de komende drie eeuwen nog kan dienen.

In dit perspectief voorstellen we deze dag. Het is geen toeval dat deze aan het einde van dit jaar komt en niet aan het begin. Weten waar we vandaan komen is goed, maar weten waar we naartoe gaan en vooral waar we niet willen gaan, is toch beter. Onze Obediënties staan voor duidelijke uitdagingen. Zonder de opkomende generaties te kunnen overtuigen van het belang van de maçonnieke methode, lopen ze het risico te verdwijnen, net als de dinosauriërs waarmee sommigen ons te veel vergelijken. En dat zou jammer zijn. Zelfs oude van drie eeuwen blijft onze methode nog steeds relevant en de gevechten die voortkomen uit onze waarden zijn verre van definitief gewonnen, zonder de uitdagingen die de 21e eeuw zal moeten aangaan nog te noemen. Vrijdenken is nooit een luxe geweest - het is zelfs meer dan ooit een dringende noodzaak in een wereld waar het optimisme van dertig jaar geleden is aangetast. Ecologische uitdagingen, sociale uitdagingen, morele uitdagingen: aan het werk, mijn Zusters en Broeders, en u ook, vrienden of nieuwsgierigen die zijn gekomen om naar ons te luisteren. En deelnemen!

Jean Rebuffat

Transversaliteit

De vrijmetselarij (hierna VM), waarvan wij dit jaar het 300-jarig bestaan vieren, bestempeld als de "moderne" vrijmetselarij, is ontstaan in 1723 in Engeland. Het is interessant de context van deze oprichting in herinnering te roepen om enerzijds de betekenis ervan te begrijpen en anderzijds te evalueren wat er in de loop van die drie eeuwen is blijven bestaan.

De 17de eeuw was een tijd van ongekend geweld in Europa (en in de koloniale wereld...). Oorlogen en slachtpartijen om politieke, economische, sociale en religieuze redenen. Dit was het gevolg van diepe verdeeldheid op elk niveau van onze samenlevingen, verdeeldheid die vervolgens alleen maar groter werd. Dit was vooral het geval in Engeland. En aan het begin van de 18e eeuw was nieuw geweld te vrezen.

Om dit te voorkomen richtten twee predikanten van verschillende protestantse obediënties, James Anderson, een presbyteriaan, en Jean Desaguliers, een anglicaan, de VM op en omschreven er de werking van in de "Constituties van Anderson". In feite creëerden ze een "trempunt" voor dialoog tussen mensen die geen reden hadden om met elkaar te praten omdat ze tot verschillende groepen behoorden. Tegelijkertijd bieden ze een methode die in staat stelt om serene gedachten uit te wisselen uitgaande van verschillende wereldbeelden en visies over de maatschappij. In feite creëren ze wat men nu noemt transversaliteit.

En deze transversaliteit lijkt me het belangrijkste kenmerk van de VM, zelfs heden nog. De VM is een trempunt voor mannen en vrouwen die elkaar anders waarschijnlijk nooit zouden hebben ontmoet. Over het algemeen praten we met mensen die we uitgaande van onze persoonlijke geschiedenis en sociale conditionering ontmoeten, met andere woorden, met mensen die geneigd zijn hetzelfde te denken als wij.

De maçonnieke methode brengt ons tot een vreedzame confrontatie met opinies die we niet delen. Het komt er niet op aan te overtuigen, maar wel een visie naar voren te brengen die de andere kan verrijken in zijn denken. Daarom zeggen we dat de VM ondogmatisch is. Spreken is belangrijk, maar stil en respectvol luisteren nog meer. Zo kan elke vrijmetselaar in alle vrijheid zijn eigen synthese opbouwen en zijn eigen visie moduleren.

Dit blijft nog steeds gelden, zelfs doorheen de diepe veranderingen die onze samenlevingen de afgelopen drie eeuwen hebben gekend. De VM is een methode om samen te denken en daardoor individuele opinies vormen. Op deze manier helpt het ons zin te geven aan ons dagelijks bestaan in de hypermaterialistische maatschappij waarin we leven, waarin geldt dat we moeten bezitten om te bestaan. De VM helpt ons daarentegen de hebzucht te overschrijden in een "zijnzucht".

Francis Van den Haute

De Constitutie van 1723 is actueel maar.... er is meer!

De Constitutie van 1723, vooral het hoofdstuk plichten of charges, blijft een bruikbare tekst, een degelijke organisatorische handleiding voor de werking van de loge. Zij bepaalt wie lid kan worden, ook al zijn sommige criteria ondertussen maatschappelijk achterhaald, zij stelt dat de functies in de loges moeten toegekend worden in functie van verdienste, zij regelt de omgang onder de leden: hoffelijk, correct, zonder vleierij in functie van de profane ambten maar ook zonder neerbuigen of misbruik ten aanzien van de dragers van die functies. Zij voorziet ook dat een vrijmetselaar niet alleen vrij en eerlijk moet zijn bij de opname maar dat ook moet blijven op straffe van sanctie, zelfs verwijdering. De constitutie zegt echter niets over de bedoeling van de vrijmetselarij, wat haar visie is. Ja, er is dat ene troostende zinnetje: het vestigen van vriendschap onder mensen die zonder toe te treden tot de orde voor eeuwig van elkaar zouden verwijderd blijven.

De tekst is tot stand gekomen in omstandigheden die vergelijkbaar zijn met die van vandaag: de grootste conflicten leken achter de rug, maar opnieuw dreigde de oorlog, er was maatschappelijke onrust door economische, politieke en sociale transformaties. Vele oprichters waren actief in die transformaties. Desaguliers bvb was een hevige bestrijder, tot in Nederland toe, van de ideeën van Spinoza, van het deïsme, van de katholieken enz. maar in zijn loge ontmoette hij wel broeders die die gedachten aanhingen die hij bestreed. Hij beseftte dat vrijmetselarij te maken had met zingeving voor zichzelf, ten aanzien van de ander, misschien zelfs voor het begrijpen van een wereld die er elke dag anders zou uitzien. De afbeelding op de titelpagina van de hand van John Pine drukt veel beter dan de tekst uit wat de nieuwe beweging dreef: zoals de joden door de Rode Zee trokken laten vrijmetselaars het verleden achter zich en bouwen zij, verlicht door Apollo, een nieuwe tempel. De tekst moet je lezen en vooral toepassen in het functioneren van de loge, niet om historisch gelijk te halen over de vrouw, de symbolen of de 'gothic ignorance'. Wat vandaag ontbreekt, en vooral nodig is wil de vrijmetselarij overleven, is een nieuwe ideële diversiteit, het bewustzijn dat het om die zingeving gaat, dat een bijeenkomst bevrijdend kan werken, dat zij helpt zichzelf, de ander en de wereld wat beter te begrijpen. We moeten er in slagen de mensen iets te geven dat nergens anders te vinden is.

J. Asselberg

Wat brengen de Constituties van 1723 ons bij?

Bevat waarlijk de fundamenten van de Vrijmetselarij.

1.Center of Union van andersdenkenden is kern

Zowel het eisen van een godsgeloof of atheïsme zijn latere aberraties. Kandidaten mochten niet onder voogdij staan en moeten vrij kunnen spreken.

2.Minder geheim dan je denkt

De Constituties waren beschikbaar voor het grote publiek en geven weer dat geheimhouding vooral sloeg op de arcanen in de ritualen, en de discretie over de interne keuken. Het geheim zit in het hart.

3.Constituties is meervoud en omvat 3 pijlers

1.De mythische Geschiedenis die symbolisch weergeeft wat Vrijmetselarij is; vooral bouwsymboliek;

2.De Plichten die een Vrijmetselaar moet respecteren en die moreel weergeven wat Vrijmetselarij is;

3.De Algemene Reglementen die eerder juridisch weergeven hoe Vrijmetselarij hoort te functioneren.

Bij maçonnieke beslissingen kan men zich dus niet enkel op het reglement beroepen, maar de plichten en de suggesties in de symboliek en de ritualen zijn even belangrijk.

4.Democratisch en gericht op consensus

Reglementen worden democratisch vastgelegd, en officieren en grootofficieren worden democratisch verkozen. Men is loyaal tegen hen. Men streeft naar een zo groot mogelijke consensus, en niet naar nipte meerderheden, i.h.b. bij rekrutering. Deelnemen aan de besluitvorming in de Loge was/is een oefening in democratisch burgerschap.

5.Benoem ze als Constituties van 1723, niet van Anderson

Andere personen waren minstens zo belangrijk: Desaguliers, Payne, Montagu...

Steven Warmoes

De waarden van de vrijmetselarij

Vrijmetselarij... Waarom? Waarvoor?

In deze korte bijdrage wil ik de nadruk leggen op drie ("ons" mythische cijfer) concepten: Symbolisme; Traditie; Transmissie.

Het Symbolisme, de symboliek, passer en winkelhaak op het Boek van de Zedenwet, en de Opperbouwmeester van het Heelal, zijn de kenmerken van de traditionele vrijmetselarij. Het zijn de bakstenen, het cement en het dak van ons huis. Maar een huis heeft ook deuren en vensters nodig. Om er niet in "opgesloten" te zijn. De vensters zijn onze Traditie (ook hier met een hoofdletter).

Door de vensters schijnt het Licht in ons huis, het Licht dat ons bereikt dankzij de wijsheid van alle vrijmetselaars en van alle mensen, broeders en zusters die ons zijn voorafgegaan. De deur staat ons toe dit Licht door te geven, dit Licht over te dragen en, zoals Desmond Tutu het verwoordde, « in ubuntu te leven met de mensheid ». De deur die beantwoordt aan de mooie namen van broederlijkheid (binnen onze maçonnieke wereld), broederschap (in de maatschappij) en verdraagzaamheid.

Op de vraag « Waarom de vrijmetselarij? » zou ik durven antwoorden dat haar weg inslaan en haar pad bewandelen, aan man en vrouw, Broeder en Zuster, de mogelijkheid biedt een morele en spirituele levensethiek uit te werken. Een levensethiek die, dankzij ons Aanleren, onze Goedheid en onze Actie, een « harmonie in de geestdrift van de levenden » tracht voort te brengen.

Op de vraag « Waarvoor de vrijmetselarij? » Zou ik durven antwoorden dat deze harmonie, voortvloeiend uit een inwijdingsparcours, tot doel heeft onze korte aardse doortocht te verantwoorden, en hem tegelijkertijd meer eerbied en meer waardigheid te verschaffen. Voor ons en voor de anderen.

Michel Praet

Wat is de essentie van de vrijmetselarij?

Zoeken we niet te veel het comfort van het ontmoeten van gelijkdenkenden en zijn we te ver verwijderd van het basisconcept van “the Center of Union”? Is er voldoende aandacht voor de diversiteit in de Vrijmetselarij? Welke rol speelt of wil de Vrijmetselarij spelen in Europa, in de wereld? Al deze vragen zijn na 300 jaren maçonnerie nog zeer actueel en behoeven verdere reflectie en debat, niet alleen onder vrijmetselaars maar ook onder niet-vrijmetselaars.

Vandaag zijn er miljoenen vrijmetselaars over de gehele wereld begaan met het zoeken naar zichzelf en de ontmoeting van de anderen. Ze komen samen om het over waarden, levenskeuzes, mens-zijn en de zin van het leven te hebben over generaties en culturen heen. Hierbij wordt via symbolen en rituelen gewerkt, maar los van dogmatische systemen: symbolen en rituelen zijn vrij interpreteerbaar en worden ingevuld door elke individuele vrijmetselaar in zijn/haar eigen verhaal van zoeken en ontwikkelen.

De vrijmetselarij is ook een initiatiek genootschap, dat wil zeggen dat de vrijmetselaars stapsgewijs in steeds diepere kennis of symbolen worden ingewijd, door opeenvolgende rituele initiaties, en zo steeds meer zichzelf vinden. Een andere belangrijke waarde is het “Center of Union”. De eenheid in verscheidenheid, niet van gelijkdenkenden maar van zoekenden in alle mogelijke richtingen en over alle grenzen heen. Het internationale samenwerken behoort aldus tot een van de pijlers van de vrijmetselarij, en zowel de objectieven als de invulling worden kritisch besproken.

Leo apostel stelde het zo: wat kan er mensen met verschillende persoonlijkheden, ideeën, opvattingen samenbrengen en bovenal samenhouden? Misschien is dit wel wat er bedoeld wordt met het geheim van de vrijmetselarij?

Lieve Van den Brande

Een eeuw vooraan...

Documenten die in de afgelopen jaren zijn ontdekt dat de speculatieve vrijmetselarij zoals wij die vandaag de dag beoefenen, minstens een eeuw ouder is dan 1717, dat traditioneel wordt beschouwd als de geboorte van onze instelling. Waarom blijven we dus deze verjaardag vandaag vieren? Omdat 1717 het jaar is dat de vrijmetselarij als instelling heeft gevestigd. Door de regels vast te stellen die de gebruiken vastlegden, voorzagen de loges, die tot dan toe onafhankelijk en eenzaam waren, zichzelf van een bindend document waaraan ze zich hielden en waardoor ze in de ogen van anderen bestonden.

Deze wederzijdse erkenning, eerst lokaal in Londen, daarna nationaal en uiteindelijk internationaal (want tegen het einde van de 17e eeuw waren er loges opgericht in Frankrijk), is de fundamentele voorwaarde voor elke structuur die humanistisch wil zijn in zijn essentie, d.w.z. zowel toegankelijk voor als bedoeld voor de hele mensheid. Dit roept de vraag op waarom andere verenigingen van vrijmetselaars werden opgericht: was het niet voldoende om de Constituties van Anderson te volgen? Aan de ene kant lieten de algemene regels van Anderson een verscheidenheid aan interpretaties toe, die werden versterkt door de snelle groei van de vrijmetselarij. Aan de andere kant gaf de evolutie van de maatschappij en van haar moraal gedrag aanleiding tot verschillende percepties van de manieren om te werken aan het geluk van de mensheid, waardoor elke groep op zijn beurt zijn statuten opnieuw moest definiëren.

Deze verschillen in interpretatie zijn eenvoudigweg een weerspiegeling van de verscheidenheid aan menselijke concepten waar iedereen naar verwijst. In plaats van een bron van conflicten te zijn, zijn deze verschillende structuren complementair en stellen ze iedereen in staat om, in zijn eigen structuur en volgens zijn eigen gevoel, de beste manier te vinden om naar zijn doel toe te werken.

Elk van deze verenigingen getuigt van een poging om zich te verenigen rond gedeelde waarden en gemeenschappelijke projecten. Dit is zeker opwindend en altijd positief. Maar samenkomen om te bouwen is altijd veel moeilijker dan samenkomen om te vernietigen: kijk maar naar onze huidige samenleving. Ijveren voor het geluk van iedereen is een gezamenlijk project dat van ons vraagt dat we verder gaan dan onze eigen ego's, dat we de vrijheid van anderen cultiveren en, in een tijd waarin rechten worden benadrukt, ongetwijfeld ook de plichten van elk individu opnieuw definiëren. Daarom moeten we samenwerken om ons bewust te zijn van onze verschillen, om elkaar aan te moedigen verder te gaan dan onze zekerheden en om onze ambitie, onwetendheid en onverdraagzaamheid te bestrijden.

Jacques Mathieu

Venetia Sub Rosa, een Volmaakte Eendragt

« Waer door het Metselaerschap een volmaakte Eendragt verkrygt, ende een middel om een ware en bestendige Vriendtschap te maken, onder Luyden, die andersints in een altydt durende afzondering zouden geleefd hebben. » (« Ordonantien en Insettingen voor een Vrij-Metselaer », Johan Kuenen volgens Rev. James Anderson, 1736)

Dit uittreksel uit de Ordonanties is altijd de basis geweest van mijn betrokkenheid bij de Vrijmetselarij. Het hakken van mijn steen en het werken aan mezelf zijn onlosmakelijk verbonden met de openheid naar anderen en het delen van ervaringen, zowel binnen mijn Loge als erbuiten. Zo breidde mijn vrijmetselaarsleven zich uit tot bevriende Loges, talrijke Obediënties, in België en in het buitenland, en tot Vrijmetselaars die ik ontmoette tijdens mijn internationale beroepsleven of op sociale netwerken. Het is die « kleinigheid » die de ontmoeting mogelijk maakt en verrijkt.

Mijn mooiste ervaring met een « volmaakte Eendracht » tot nu toe is de Venetiaanse Studieloge die we 12 jaar geleden hebben opgericht, 26 Belgische en Italiaanse vrijmetselaars uit zeven verschillende Obediënties, die de wens deelden om de bijzondere symboliek te verdiepen rond de geschiedenis, cultuur en spiritualiteit van de Serenissima, het fascinerende Venetië.

Sommigen hebben ons verlaten; anderen hebben zich bij ons aangesloten; we zijn nu met ongeveer vijftig Zusters en Broeders uit zes, binnenkort zeven, landen en twaalf Obediënties. Twee jaarlijkse Zittingen, een College van Officieren Dignitarissen die vrijmetselaarservaringen combineren, e-mail uitwisselingen over gemeenschappelijke studieonderwerpen; we leren onze Venirosiaanse (zo omschrijven we ons) Broeders en Zusters beter kennen. We werken samen en hebben - in de woorden van de Old Charges - een « ware vriendschap » gemaakt door samen te werken.

Carine Claeys

En morgen?

Het vieren van de 300ste verjaardag van de Vrijmetselarij zou weinig zin hebben als het evenement ons niet in staat zou stellen om naar de toekomst te kijken. Het volstaat niet om de bijdrage van de instelling aan grote emancipatorische overwinningen te benadrukken om de toekomst van de Vrijmetselarij te verzekeren. Ik hoorde onlangs een lezing gewijd aan Broeder François Bovesse, waar de spreker ons aanmoedigde om weer meer operationeel te worden, om ons meer in te zetten voor de bouw van een wereld die vrijer, rechtvaardiger, gelijkwaardiger en solidairder is. Een boodschap die van onschatbare waarde is op een moment waarop in een essay van Stéphanie Roza getiteld 'De Linkse Beweging tegen de Verlichting?' te lezen valt dat sinds de Verlichting links zich heeft gedefinieerd door te strijden voor gelijkheid en universaliteit. Van mensenrechten tot antiracisme, via sociale kwesties en feminisme, pleiten linkse ideologieën voor een samenleving van 'gelijken'.

Toch wankelt dit project niet alleen door tegenstand, maar ook omdat links verdeeld is over dit onderwerp. De uitgever (Fayard) plaatst het thema van het essay als volgt: "Al enkele jaren klinken er ongehoord radicale kritieken op het hart van het erfgoed van de Verlichting: rationalisme, vooruitgang, universalisme. Deze kritieken beroepen zich op de bevrijding van de onderdrukten, een traditioneel kenmerk van verschillende stromingen ter linkerzijde."

Het betoog bevestigt het idee dat niets ooit als vanzelfsprekend mag worden beschouwd en dat wat verworven is, moeite heeft om dat te blijven. Het is echter nodig om te begrijpen hoe het mogelijk is om het erfgoed van de Verlichting in twijfel te trekken, waarbij de invloed van even belangrijke denkers als Nietzsche wordt aangekondigd. Het verleden herlezen om de toekomst te overdenken, betekent nadenken over een tijdgerelateerde relatie met als achterliggende formule van Pindarus: "Wordt degene die je bent!" en de herhaalde zorg om de boeken van een filosoof niet te scheiden van zijn bestaan. Het zoeken naar een passende relatie met de tijd die dit worden zou vormen, en het is in die relatie dat rechtvaardigheid uiteindelijk zou moeten schuilen.

Hervé Pètre

Het woord van de Grootmeester van het Groot Oosten van België

Het Grootoosten van België, opgericht op 23 februari 1833, is de oudste Belgische maçonnieke obediëntie die vandaag ongeveer 10.000 vrijmetselaars verenigt in mannelijke, vrouwelijke en gemengde loges. Gefundeerd op volstreekte gewetensvrijheid, verdraagzaamheid, eerbied voor de minderheden en vrij onderzoek, alsook op haar weigering om welk dogma dan ook te formuleren of in te roepen, beschouwt onze obediëntie zich als "liberaal" en "a-dogmatisch". Als maçonnieke obediëntie treedt het Grootoosten van België in de voetsporen van de Constituties van Anderson van 1723. Omdat het een volledige vrijheid van interpretatie toelaat zowel wat betreft het initiërend proces als de symbolische methode, eigen aan de Vrijmetselarij, vrijwaart het hiermee de existentiële ontplooiing van zijn leden.

Hoewel het Grootoosten van België steeds aan deze traditionele aspecten gehecht blijft, heeft het bij zijn oprichting de morele vervolmaking van de mens als zijn voornaamste doel in zijn statuten opgenomen (1833) en daarna ook de sociale vooruitgang en de vervolmaking van de mensheid (1871). Deze progressieve en holistische visie op de rol van de Vrijmetselarij heeft tal van haar leden ertoe aangespoord om zich individueel in te zetten voor talrijke politieke, sociale en ethische projecten in de profane wereld, waaronder de verdediging van de lekenstaat, het niet-confessioneel onderwijs, de burgerlijke begrafenis en crematie, het algemeen stemrecht, het recht op abortus, euthanasie... om er maar enkele te noemen.

Helaas is de Tempel van de Mensheid nog niet voltooid en zal dat ook nooit zijn. Onze 21ste eeuw confronteert ons met tal van nieuwe uitdagingen, zoals de klimaatcrisis, de migratiestromen, de artificiële intelligentie, de invloed van sociale media, het transhumanisme... die allemaal een bedreiging vormen voor de verwezenlijking van het fundamentele streven van de mens naar democratie, vrijheid, gelijkheid en broederschap. Omdat het van zijn leden een permanente reflectie en bevraging eist, hoopt het Grootoosten van België dat ze zullen bijdragen, daar waar mogelijk, tot het vinden van gepaste antwoorden op deze uitdagingen. En dat zij, gesterkt door hun inwijdingservaring, in de profane wereld zullen arbeiden aan de vooruitgang van de mensheid.

Alain Cornet

Het woord van de Grootmeester van de BFDH

In juli 1870 begon de Frans-Pruisische oorlog. Het eindigde met de nederlaag van Frankrijk. De Derde Republiek werd geproclameerd. Maar het Parijse volk kwam in opstand en eiste meer gelijkheid en sociale rechtvaardigheid, een universele en sociale Republiek. Dit was de Parijse Commune, die eindigde in de Bloedige Week van mei 1871. Het is het historische kader voor de oprichting van een Gemengde Vrijmetselaarsorde. Een Orde met volledige mixiteit, die absolute en daadwerkelijke gelijkheid tussen mannen en vrouwen voorschrijft op alle niveaus van de Orde. We hebben zojuist de 130e verjaardag van de Orde herdacht.

Onze Orde heeft driespecifieke kenmerken: mixiteit, initiatieke continuïteit en internationalisme; we moeten er nog één aan toevoegen: een militante en revolutionaire erfenis. Hoe kunnen we onze stichters anders karakteriseren dan door deze twee kwaliteiten? Strijdbaarheid en de moed om verboden te trotseren, om verontwaardiging te uiten over het lot van vrouwen, ook in de vrijmetselarij, en over alle slachtoffers van het sociale onrecht. De Orde wilde deze strijd verspreiden over de grenzen van Frankrijk, gedragen door de internationalistische golf. Le Droit Humain werd een gemengde en internationale Orde.

Vandaag bestrijken onze 111 Loges heel België. Zonder de Constituties van Anderson te verloochenen, hebben de stichters ze vervangen door een Internationale Constitutie, die niet alleen genderdiversiteit introduceerde, maar ook de vrijmetselarij steviger in de maatschappij verankerde. De maatschappij verandert, de problemen veranderen. Onze Orde, die meer dan honderd jaar oud is en erfgenaam van een immense hoop, is erin geslaagd zich aan te passen aan de veranderingen in onze menselijke samenleving. Ze is meermaals veranderd. Ze is de drager van verandering en evolutie. Traditie wordt geboren in een bepaalde historische context en evolueert mee. Dit is onze visie. Onze werkplaatsen kijken naar de toekomst en werken samen om onze eigenheid te bewaren, namelijk een plek van sereniteit bieden, ontplooiing voor individuen op zoek naar zingeving, respect voor diversiteit en de strijd voor vrede, rechtvaardigheid en gelijkheid. Alle belangrijke problemen waarmee onze wereld wordt geconfronteerd, zijn het onderwerp van onze reflectie en onze concrete acties. Ik denk dat als onze stichters vandaag zouden leven, ze betrokken zouden zijn bij demonstraties voor vrede, het klimaat, biodiversiteit, het verwelkomen van migranten en sociale zekerheid.

Daniel Menschaert

Het woord van de Grootmeester van de Grootloge van België

De wereld waarin wij vandaag leven bevindt zich in een toestand van constante en snelle mutatie waar de wetenschappelijke vooruitgang in onze bevoorrechte maatschappij een zekere uniformering van de levenswijze en het risico op eenheidsdenken lijkt teweeg te brengen. In het licht van dit fenomeen en aangewakkerd door de crisis, steken allerhande vormen van extremisme de kop op en worden uitsluitingen steeds agressiever. Onder meer op het vlak van de het klimaat en de economie oogt het toekomstperspectief steeds onzekerder.

Inzonderheid de jeugd voelt zich hierdoor rechtstreeks geraakt en waar enthousiasme en geloof in de toekomst zouden moeten bloeien, duiken vaak onbehagen, ontmoediging en zowaar wanhoop op. In welk opzicht kan de Vrijmetselarij, die dit jaar de 300ste verjaardag herdenkt van de uitgave van haar grondbeginselen, oplossingen aanbrenge voor deze problemen?

Elke Loge streeft ernaar een Centrum van Eenheid te vormen zoals beschreven in de Constitutie van 1723, namelijk goede en oprechte mannen samen te brengen, of eerbare mannen van eer, ongeacht de overtuiging of kerkgenootschap waardoor zij van elkaar verschillen samen te brengen. Zo was het drie eeuwen geleden, zo is het nog altijd. Mensen verenigen die elkaar nooit zouden hebben ontmoet, omdat zij een verschillend milieu, cultuur, filosofische overtuiging of opvoeding als achtergrond hebben, kan hierin een uitweg bieden. Inderdaad, deze mensen de gelegenheid geven broederlijk en in volle gewetensvrijheid van gedachte te wisselen, hen samen te laten arbeiden en na te denken, brengt zeer zeker een persoonlijke verbetering mee en genereert wederzijdse verrijking. Geïnspireerd door de inwijding en de maçonnieke arbeid dragen de logeleden hun kennis en kunde over op de buitenwereld. Het inzicht in de ware zending van de mens en de drang om zich in te zetten, zetten hen aan door hun voorbeeldgedrag en hun inzet bij te dragen tot de algehele verbetering van de samenleving en de bevrijding van de mens.

Zo biedt de Vrijmetselarij de mogelijkheid om bruggen te slaan tussen tegengestelde oevers, tussen opvattingen die, hoewel verschillend, door de broederlijkheid worden verenigd en getemperd. In die zin draagt zij bij tot de bouw van de betere wereld die wij symbolisch de Tempel van de Mensheid noemen.

Léon Gengoux

Het woord van de Grote Meesteres van de Vrouwengrootloge

De Vrouwengrootloge van België is een eerder jonge Obediëntie in de Vrijmetselarij, opgericht in oktober 1981. Verrassend is dit niet, elke organisatie is immers een kind van zijn tijd, zo heeft het in België tot 1976 geduurd vooraleer vrouwen zelfstandig over hun eigen rekening konden beschikken. Opdat de Vrijmetselarij zich zou openstellen voor de vrouw was het nodig dat de vrouw door de samenleving zelf als volwaardig iemand werd aanvaard. Vandaag is de GLFB-VGLB uitgegroeid tot een volwaardige Obediëntie met 48 werkplaatsen, in het Franstalig en Nederlandstalig landsgedeelte, maar ook in het buitenland, met 2 Deense en 3 Amerikaanse Loges. Onze Obediëntie telt momenteel 2300 Zusters.

De wereld rondom ons staat niet stil en ook het Maçonniek landschap is voortdurend in verandering. Toch is vandaag de wens om samen met andere vrouwen in de beslotenheid van de Tempel te werken aan de vervolmaking van onszelf om zo de wereld rondom ons te verbeteren, nog steeds aanwezig. De Loge geeft onze Zusters een veilige haven waar ze zich thuis kunnen voelen.

Het openen van de Tempelpoort voor vrouwen gaf hen de mogelijkheid zichzelf te zijn, gaf hen de energie om het werk dat in de Tempel begon buiten de Tempel verder te zetten, de durf te zijn en te handelen in overeenstemming met onze idealen van vooruitgang, vrijheid en solidariteit.

Het staat voor ons de universaliteit niet in de weg. Het is een keuze en een eigen persoonlijk parcours. Door de verschillen de duiden, staan we de gelijkwaardigheid niet in de weg. Ieder van ons klopte aan omdat we zoekende zijn en aan onszelf willen werken om onszelf beter te leren kennen en onszelf te perfectioneren. De drie basiswaarden vrijheid, gelijkheid en broederlijkheid zijn daarbij onze richtingaanwijzers, onze symbolen zijn onze werktuigen. Waar woorden ontoereikend zijn of misverstanden kunnen veroorzaken scheidt de gemeenschappelijke taal van rituelen en symbolen eenheid.

De grote uitdaging bestaat erin hoe we de werktuigen die we als Vrijmetselaar leerden kennen en hanteren in effectieve arbeid omzetten en impact hebben in een steeds harder wordende samenleving. Een wereld waarin de extreme gedachten meer en meer aanwezig zijn, waar vrijheid van spreken bedreigd wordt door censuur, waarin onderdrukking en terreur hun weg meer en meer vinden.

Onze toekomst en deze van een betere wereld ligt erin te blijven werken vanuit wat ons verbindt, vanuit onze broederlijkheid, onze gedeelde waarden, die onze verschillen overstijgen. Immers, als we ver willen gaan, laten we het samen doen.

Raymonda Verdyck

Een onmogelijke droom ? Un rêve impossible?

Voorspellen is niet eenvoudig, vooral als het over de toekomst gaat. Maar voor de heel nabije toekomst valt het nogal mee: over een tiental minuten valt het doek over dit colloquium en kunnen wij samen het glas heffen en, voor zover daar nog behoefte aan is, nog wat napraten.

Blijven er na afloop van de gedachtewisselingen van hedenmiddag nog vragen onbeantwoord? Ik mag hopen van wel... er moet nog wat werk overblijven voor de volgende driehonderd jaar.

Steve Jobs (1955-2011) -voor alle duidelijkheid geen maçon- zei ooit dat de mensen die gek genoeg zijn te denken dat zij de wereld kunnen veranderen, ook degene zijn die het echt doen.

“The people who are crazy enough to think they can change the world are the ones who do.”

Il me semble qu'à la fin de cet après-midi bien chargé une question importante nécessite réflexion : le monde actuel aurait-il été différent si la Franc-Maçonnerie spéculative moderne se serait présentée autrement que le: "Center of Union, and the Means of conciliating true Friendship among Persons that must have remain'd at a perpetual Distance"? (« Centre d'Union et un moyen de réaliser une Amitié véritable entre les Personnes qui, autrement, resteraient toujours éloignées les unes des autres »). Sans aucun doute, du moins si nous pouvons nous fier à l'historien britannique John Dickie. Dans son livre *The Craft. How freemasons made the modern world* (2020), (Le Métier. Comment les francs-maçons ont façonné le monde moderne), il nous décrit de manière enthousiaste le rôle proéminent que certains maçons et maçonnes ont joué dans la réalisation de notre société moderne : par essais et erreurs, dans la réussite et l'échec, et pas toujours exempt d'un inévitable opportunisme... Même si son analyse n'est pas très approfondie, son livre reste l'une des rares publications dans lesquelles la perception de la Franc-Maçonnerie est démunie de préjugés -tant positifs que négatifs.

Les francs-maçons qui ne sont pas complètement ignorants de leur histoire savent très bien que dès les premières années après la fondation de la Grande Loge de Londres et de Westminster -peu importe si c'était effectivement le 24 juin 1717 ou quelques années plus tard- l'essence même de la franc-maçonnerie a été questionnée. Les premières controverses, tant internes qu'externes, apparaissent déjà peu de temps après la publication en 1723 des *The Constitutions of the Free-Masons* (Les Constitutions des Francs-Maçons) : il s'agit de toutes sortes de malentendus, de divulgations, d'exclusions, de malédictions et de condamnations. Ceux qui pensent découvrir de graves menaces trois cents ans plus tard et se posent des questions sur les chances de survie de la Franc-Maçonnerie, doivent réaliser qu'il n'y a rien de nouveau sous le soleil.

Binnen een seculier genootschap mensen uit diverse religieuze, filosofische, politieke en sociale kringen samenbrengen en proberen hechte vriendschap te bevorderen onder eerlijke mensen van goede naam die elkaar anders nimmer ontmoet zouden hebben en hierbij als voorwaarde stellen dat zij geen specifieke godsdienst moeten aanhangen en enkel dienen te

gehoorzamen aan de "moral law" ... dat alleen al lijkt in de tijdsgeest van het begin van de 18de eeuw zo revolutionair te zijn geweest dat de gevestigde orde vrijwel onmiddellijk virulent reageert. Tolerantie en vrijheid van denken blijken op zijn minst een brug te ver: reeds tussen 1735 en 1738 worden in verschillende Europese landen loge bijeenkomsten simpelweg verboden.

De eerste van de ruim twintig pauselijke encyclieken die de Vrijmetselarij veroordelen, dateert al uit 1738, de laatste officiële van 1950. In 1983 deed de toenmalige voorzitter van de Congregatie voor de Geloofsleer, Joseph Ratzinger, nog een opmerkelijke duit in het zakje door de Vrijmetselarij te brandmerken als de grootste bedreiging voor de rooms-katholieke kerk. Vermeldenswaard is ook het bestaan sinds 1917 van de Militia Immacolatae, een soort katholieke ridderorde die naast de Vrijmetselarij ook de Lions, de Rotary, de islam, het communisme, het zionisme, het feminisme, de LGBTQI+ beweging en de seksuele revolutie als broeishaarden van het kwaad actief bestrijdt. Wij zijn dus in goed gezelschap!

Hoewel minder virulent dan de rooms-katholieken, bevestigden ook lutherse en presbyteriaanse kerken bij herhaling de onverenigbaarheid tussen hun gemeenschappen en de Vrijmetselarij. In 1933 werden zij hierin gevolgd door de Grieks-orthodoxe kerk en een fatwa uit 1978 laat evenmin twijfel bestaan over de houding van de islam.

Hoeft het te verbazen dat op het Europese vasteland een gedeelte van de Vrijmetselarij zich, als reactie op de voortdurende mokerslagen van voornamelijk de katholieke kerk, radicaliseert en vanaf het midden van de 19de eeuw het verbod op politieke en religieuze discussies in haar loges opheft en de rituele verwijzingen naar god en de bijbel facultatief maakt? In Engeland, waar de Vrijmetselarij vanaf haar oprichting tot na de Tweede Wereldoorlog in volkomen symbiose heeft kunnen leven met de Anglicaanse kerk, heeft men dit nooit kunnen of willen begrijpen. Het nominale hoofd van deze kerk, de Britse monarch, was twee eeuwen lang lid en verschillende koningen bekleedden voor hun kroning belangrijke functies, een paar werden zelfs grootmeester.

Finale­ment tout cela se termine en 1877 par une rupture avec la GLUE et la soi-disant Franc-Maçonnerie régulière. Le rideau de fer qui divise les maçonneries anglo-saxonne et latine se dresse toujours haut et fort.

Ce grand schisme a t'il empêché un développement homogène de la Franc-maçonnerie universelle ? Oui et non... Le site web de la GLUE estime le nombre de maçons dans le monde à six millions. Même en admettant que cela est exact -et j'en doute très fort- ceci n'est absolument pas comparable au poids des mahométans, catholiques, hindous ou bouddhistes. De là que l'impact de la Franc-Maçonnerie en tant qu'organisation menaçante est complètement nul. En plus, quoique les différentes constitutions des obédiences maçonniques peuvent prétendre, la Franc-Maçonnerie n'a jamais été vraiment une alliance universelle. Sa composition est beaucoup trop fragmentée pour pouvoir y prétendre. La vraie universalité se trouve dans ses aspirations, pas dans son organisation.

Mais tout cela n'enlève rien au fait que tous attachent une grande importance à la recherche de la vérité, la perfection de l'homme et le progrès de l'humanité: est-ce une projection d'une utopie dans le futur? Et pourquoi pas, les mythes ne sont-ils pas précurseurs de la réalité?

Door de eeuwen heen valt het op dat de anti-maçonnerie zich telkens opnieuw, zij het soms onder verschillende bewoordingen, van dezelfde argumenten blijft bedienen: het binnen een seculiere vereniging samenbrengen van mensen van verschillende geloofsovertuigingen en het hanteren van een als ongepast ervaren "geheimhouding". In de seculiere anti-maçonnerie, belichaamd door totalitaire regimes van rechts en links, alsook een zekere conservatieve pers, moet vooral de "geheimdoenerij" over rituele bijeenkomsten en ledenlijsten en bijeenkomsten het ontgelden.

Een en ander heeft ertoe geleid dat sommige vrijmetselaars zich zijn gaan afvragen of zij niet zelf het initiatief moesten nemen om die negatieve perceptie te keren. Ook in de overgangsjaren tussen de 20ste en de 21ste eeuw hebben maçons en niet-maçons zich in interviews, seminars, colloquia, artikelen en boeken onder meer bezonnen over de relevantie van de Vrijmetselarij vandaag. Sommigen hebben zelfs openlijk de vraag gesteld of zij nog een lang leven beschoren is, tenzij zij als concept fundamenteel wordt 'her(ber)dacht'. Er wordt breeduit gediscussieerd over haar vermeende 'universaliteit', haar 'toegevoegde waarde' in de emancipatorische evolutie van mens en samenleving, het nut van haar symbolisch en ritueel kader, haar aantrekkingskracht voor de actieve, sociaal geëngageerde leek...

300 ans de "Constitutions d'Anderson": un anniversaire qui n'a pas laissé les Francs-Maçons au pays et à l'étranger sans émoi. Une année entière les célébrations, tenues commémoratives solennelles, des conférences et des publications ont été à l'ordre du jour un peu partout dans le monde. Aujourd'hui les obédiences libérales belges, le GOB, la FBDH, la GLB, la GLFB et la Confédération de loges Lithos voulaient en premier lieu inviter de jeunes non-maçons à faire connaissance avec la Franc-Maçonnerie comme elle est vécue et pratiquée dans notre pays par des hommes et des femmes appartenant aux différentes coupoles maçonniques. Les Constitutions d'Anderson de 1723 qui sont considérées comme l'acte fondateur de la Franc-Maçonnerie spéculative moderne par la majorité des maçons et qui n'ont rien perdu de leurs valeurs initiales comme l'ont démontré plusieurs interlocuteurs, semblaient être l'inspiration idéale pour des réflexions profondes sur les valeurs de la philosophie maçonnique et un tremplin approprié pour ce que les jeunes maçons et les non-maçons intéressés espèrent y trouver.

Avons-nous atteint nos objectifs? C'est à vous d'en juger...

Zonder de minste twijfel heeft de forse toename van de mondialisering de jongste decennia enige fundamentele zijnsvragen op scherp gesteld. Men is er zich gaandeweg bewust van geworden dat ongebreidelde groei ook navenante vernietigende gevolgen heeft gegenereerd: geen welvaart zonder uitbuiting, geen vooruitgang zonder ontbering. Wie mondialisering zegt, zegt tegelijk ook informatisering: de razendsnelle opmars van de technologie maakt veel mensen bang.

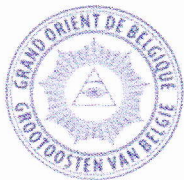
Toch zijn onze zijnsvragen dezelfde gebleven als die van driehonderd jaar geleden. Wie ben ik? Wat drijft mij? Wat is mijn missie in deze wereld? Hoe kan ik mijn leven zo ordenen dat ik er aan het eind tevreden op kan terugblikken? Vrijmetselaars delen deze levensvragen met alle ethisch en sociaal bewogen mensen, of zij nu tot een religieus of filosofisch genootschap behoren of niet. Maar deze fundamentele zijnsvragen staan niet los van de maatschappelijke context van vandaag, waarin de verhoudingen tussen mensen als gevolg van de globalisering losgewrikt zijn uit de vertrouwde westerse politieke en socio-culturele organisatievormen als parlementaire democratie, scheiding tussen kerken en staat, gelijkheid tussen man en vrouw, vrijheid van mening en meningsuiting... Kortom, het fundamentele recht om 'jezelf' te zijn !

La Franc-Maçonnerie ne défend pas une vision du monde spécifique. Vu ses aspirations à se profiler comme "Centre d'Union" pour des personnes aux opinions divergentes se réunissant dans des loges autonomes, il lui serait difficile de le faire. Et ceci explique pourquoi les prises de positions publiques des instances maçonniques se limitent aux situations où les droits fondamentaux d'individus et de communautés sont vraiment menacés. Bref, quand les principes démocratiques sont piétinés ou la Franc-Maçonnerie est atteinte en sa dimension éthique.

Chercher la vérité et apprendre à vivre avec une vision d'un monde inachevé, voilà le vrai défi. Au sein d'une société d'individus qui aspirent à la leur propre transformation qualitative tant qu'à celle du groupe et -par extension- de toute l'humanité, le pouvoir unificateur de la fraternité est le noyau de l'accomplissement de la quête maçonnique. Ici le travail spirituel individuel n'est pas en contradiction avec l'engagement communautaire, mais ce sont des concrétisations complémentaires et renforçant d'une même dynamique éthique.

Si notre rencontre d'aujourd'hui est parvenue à faire bouger les esprits dans cette direction, elle a atteint son but... avec tous mes remerciements fraternels à tous ceux qui se sont engagés pour son succès...

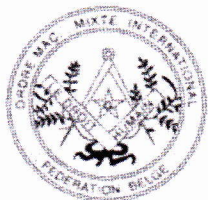
Oscar de Wandel

Grand Orient de Belgique

Grootoosten van België

<https://gob.be/>

Fédération Belge du Droit Humain

Belgische Federatie DROIT HUMAN

<https://www.droit-humain.be/>

Grande Loge de Belgique

Grootloge van België

<https://glb.be/>

Grands Loges Féminine de Belgique

Vrouwengrootloge van België

<https://www.glfb-vglb.org/>

Lithos Confédération de Loges

Lithos Confederatie van Loges

<https://www.lithos.be/>